

Н. В. Макаренко
Житомир

СТРУКТУРНА РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ КОНЦЕПТУ ГРОШІ (НА МАТЕРІАЛІ СУЧАСНИХ ПУБЛІЦИСТИЧНИХ ВИДАНЬ НІМЕЧЧИНИ)

У сучасній парадигмі лінгвістичних знань все частіше дослідження значень мовних одиниць визначається як результат обробки знань про світ. На сьогодні не існує єдиного підходу до вирішення цієї проблеми, проте всі вони в тій чи іншій мірі трактують, що за одиницями мови стоять структури знань, а самі мовні одиниці можуть визначатися як результати глибинних мисленневих процесів.

З розвитком когнітивної лінгвістики, основним завданням якої є системний опис та пояснення механізмів людського засвоєння мови і принципів структурування цих механізмів [1], особливу увагу привертає поняття концепту як оперативної когнітивної структури, що містить сукупність знань про об'єкт пізнання [3].

Модель концепту за Стерніним І. А. визначається в термінах ядра та периферії. В ядро концепту входить найбільш яскравий образ, який носить індивідуально-чуттєвий характер і, за вираженням І. А. Стерніна, кодує концепт для мисленневих операцій. Ядро концепту являє собою його базовий шар (і сукупність когнітивних сегментів які його формують [2: 30]. Якщо до ядра відносяться ознаки з найбільшою чуттєво-наочною конкретикою, то периферію концепту складають абстрактні ознаки. Дослідники позначають периферію концепту терміном інтерпретаційне поле, яке складається з найбільш слабо структурованих предикацій, що відображають інтерпретацію окремих концептуальних ознак і їх поєднання у вигляді установок свідомості та тверджень [2: 27–28].

До ядра концепту ГРОШІ (DAS GELD) ми віднесемо саму лексему *das Geld*, а також лексичні одиниці, які не мають у своєму значенні компонент "*das Geld*", але складають його асоціативне поле. За частиномовним аспектом їх можна розділити на:

1. дієслівні: *(das) Geld abheben / anlegen / ausgeben / einzahlen / sparen / verdienen / verleihen / verlieren; jemandem Geld geben; von jemandem Geld leihen; jemandem Geld aus der Tasche leiern; sein Geld (für sich) arbeiten lassen/kosten/fehlen/bekommen/fließen/brauchen;*

2. прислівникові: *viel Geld, wenig Geld ;*

3. іменникові: *die Zeit des Geldes / die Macht des Geldes / der Ruhm für das Geld, die Waffe für das Geld / Liebe fürs Geld, Geldheirat.*

4. прикметникові: *großes / schwarzes / schnelles / frisches Geld.*

Ближню периферію досліджуваного концепта ГРОШІ (DAS GELD) складають:

1. інформаційні компоненти концепту: *das Umsatzmittel, das allgemeine Äquivalent der Preise, die Finanzinheit, ein universelles Zahlungsmittel, ein Tauschmittel, eine reine Recheneinheit, die Wertpapiere;*

2. найменування грошових одиниць: *Münze, Pfennig, Banknoten, Scheine, Euro, Dollar, bunte Papierscheine, Cybercash, E-Cash, Elektronik-Geld, Online-Bargeld, Online-Währung, Microsoft-Money;*

3. стан збагачення / володіння великою кількістю грошей / владою: *der Reichtum, das Gold, der Wohlstand, die Macht, das Vermögen, das Kapital* які містять в собі вказівку на наявність грошей.

Дальна периферія представлена оцінною зоною концепту, оскільки саме в цій зоні спостерігається найбільша дифузність когнітивних ознак, які утворюють периферію концепту [4: 16]. До дальньої периферії концепту ГРОШІ (DAS GELD) ми відносимо описові та рефлексивні комплекси (*etwas für bare Münze nehmen, eine der wichtigsten Sachen der Welt, ein Lottogewinn, (kein) Glücksgarant, eine Bezahlung in Butter, Käse, die Risikoprämie, eine dokumentierte Eigentumsforderung, das Pfund, das benötigte Einkommen, viele Freunde, einen guten Urlaub haben, das sind einfach Papierscheine, eine echte Sucht, eine Droge*), а також емоційно-оцінювальні групи. Емоційно-оцінювальні характеристики досліджуваного концепту ГРОШІ (DAS GELD) можна розділити на групи з позитивною конотацією ("гроші = добро": *das Glück, die Prestige, die Ehre, die Sonne, das Meer, die Wärme, die Unabhängigkeit, das Komfort,, der Sozialstatus, die Unsterblichkeit, der Erfolg, der Gewinn, die Sicherheit, die Transparenz, die Ehrlichkeit*) та негативною конотацією ("гроші = зло": *der Hunger,, das Gefängnis, der Tod, das Unglück, der Schmerz, der Mord,, der Hass, die Angst, der Neid, die Faulheit, der Ärger, pleite gehen / Bankrott machen, die Armut, finanzielle Schwierigkeiten, die Korruption, der Schwarzmarkt*).

Отже, концепт ГРОШІ (DAS GELD) володіє наступним набором концептуалізацій: положення, статус людини; шляхи отримання грошей; відсутність/наявність грошей.

Дана характеристика ядра та периферії концепту ГРОШІ (DAS GELD) не є вичерпною та остаточною, що задає подальший вектор наших досліджень в річищі когнітивної лінгвістики.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Демьянков В. З. Когнитивная лингвистика как разновидность интерпретирующего подхода // Вопр. языкознания / В. З. Демьянков. – 1994. – №4. – С.17.
2. Попова З. Д., Стернин И. А. Очерки по когнитивной лингвистике / З. Д. Попова, И. А. Стернин. – Воронеж, 2001. – С. 27–30.
3. Селіванова О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія / О. Селіванова – Полтава: Довкілля-К, 2006. – 716 с.
4. Федянина Л. И. Способы объективации концепта Geld в немецкой

*СУЧАСНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ ЛІНГВІСТИЧНИХ
ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ*

языковой картине мира: автореф. дисс. на соискание науч. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.04 "Германские языки"/ Л. И. Федянина. – Кемерово, 2005. – 22с.